

Kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan loppukertomus ⁽¹⁾**Optiset levyasemat****(AT.39639)**

(2016/C 484/09)

Johdanto

- (1) Päätösluonnos koskee kartellia, jossa oli mukana eräitä maailmanlaajuisia optisten levyasemien toimittajia. Päätösluonnoksen mukaan nämä toimittajat koordinoivat toimintaansa kahden mikrotietokoneiden valmistajan, Dell, Inc.:n, jäljempänä 'Dell', ja Hewlett Packardin, jäljempänä 'HP', järjestämissä optisia levyasemia koskevissa tarjouskilpailuissa.
- (2) Yritykset tai yhteisyritykset, joiden päätösluonnoksessa todettiin osallistuneen kartelliin, ovat seuraavat: Philips ⁽²⁾, Lite-On ⁽³⁾, Philips-Lite-On ⁽⁴⁾, Hitachi-LG ⁽⁵⁾, Toshiba-Samsung ⁽⁶⁾, Sony ⁽⁷⁾, Sony Optiarc ⁽⁸⁾ ja Quanta Storage Inc.

Tutkintavaihe

- (3) Asia sai alkunsa Philipsin, Lite-Onin ja Philips & Lite-Onin yhdessä esittämästä hakemuksesta, joka koski sakoista vapauttamista ja/tai sakkojen lieventämistä. Komissio sai myöhemmin hakemuksen vielä Hitachi-LG:ltä. Muut asian osapuolet eivät hakeneet sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä.
- (4) Komissio ei suorittanut tarkastuksia. Se osoitti kesäkuussa 2009 kohdennetun tietopyynnön useille optisten levyasemien alalla toimiville yrityksille.

Komission väitetiedoksiannot

- (5) Komissio antoi 18. heinäkuuta 2012 väitetiedoksiannon, mistä ilmoitettiin yritysten, jolle päätösluonnos on osoitettu, tietyille yksiköille sekä yhdelle muulle yritykselle.
- (6) Komissio antoi 18. helmikuuta 2014 kaksi täydentävää väitetiedoksiantoa, jäljempänä 'helmikuussa 2014 annetut täydentävät väitetiedoksiannot', joista toinen osoitettiin Koninklijke Philips NV:lle, Lite-On IT Corporationille ja Philips & Lite-On Digital Solutions Corporationille, toinen eri yritykselle. Helmikuussa 2014 annettujen täydentävien väitetiedoksiantojen tavoitteena oli täydentää, muuttaa ja/tai selkiyttää tietyille väitetiedoksiannon saajille esitettyjä väitteitä niiden vastuusta mahdollisessa rikkomisessa.
- (7) Komissio antoi täydentävän väitetiedoksiannon ⁽⁹⁾, jäljempänä 'kesäkuussa 2015 annettu täydentävä väitetiedoksianto', myös 1. kesäkuuta 2015. Sen ainoana tarkoituksena oli täydentää väitetiedoksiantoa ja helmikuussa 2014 annettuja täydentäviä väitetiedoksiantoja osoittamalla alkuperäisen väitetiedoksiannon väitteet muille oikeushenkilöille, joiden emoyrityksille (tai näiden edeltäjille) väitetiedoksianto oli jo osoitettu. Kesäkuussa 2015 annettu täydentävä väitetiedoksianto osoitettiin myös näiden uusien oikeushenkilöiden emoyrityksille. Kesäkuussa 2015 annettu täydentävä väitetiedoksianto ei koskenut muita väitetiedoksiannon saajia, eikä siinä muutettu tai laajennettu väitetiedoksiannossa niitä vastaan esitettyjä väitteitä.

⁽¹⁾ Kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tehtävästä ja toimivaltuuksista tietyissä kilpailuasioita koskevissa menettelyissä 13 päivänä lokakuuta 2011 annetun Euroopan komission puheenjohtajan päätöksen 2011/695/EU 16 ja 17 artiklan mukaisesti (EUVL L 275, 20.10.2011, s. 29).

⁽²⁾ Philipsin yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Koninklijke Philips NV ja Philips Electronics North America Corporation.

⁽³⁾ Lite-Onin yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Lite-On Technology Corporation ja Lite-On Sales & Distribution, Inc.

⁽⁴⁾ Philips-Lite-Onin yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Philips & Lite-On Digital Solutions Corporation ja Philips & Lite-On Digital Solutions USA, Inc.

⁽⁵⁾ Hitachi-LG:n yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Hitachi-LG Data Storage, Inc., Hitachi-LG Data Storage Korea, Inc.

⁽⁶⁾ Toshiba-Samsungin yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Toshiba Samsung Storage Technology Corporation ja Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corporation.

⁽⁷⁾ Sonyn yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Sony Corporation ja Sony Electronics Inc.

⁽⁸⁾ Sony Optiarcin yksiköt, jolle päätös on osoitettu, ovat Sony Optiarc Inc. ja Sony Optiarc America Inc.

⁽⁹⁾ Se oli osoitettu seuraaville: Koninklijke Philips NV, Philips Electronics North America Corporation, Philips Taiwan Ltd., Lite-On Technology Corporation, Lite-On Sales & Distribution, Inc., Philips & Lite-On Digital Solutions Corporation ja Philips & Lite-On Digital Solutions USA, Inc.

- (8) Kaksi osapuolta arvosteli väitetiedoksiintoon antamissaan kirjallisissa vastauksissa yleisiä viittauksia väitetiedoksiannon liitteeseen, jossa esiteltiin oletetun kilpailunvastaisen yhteydenpidon tilanteita. Tarkastelin väitetiedoksiintoa ja kyseistä liitettä. Toisin kuin kyseiset osapuolet katsoivat, liitteen ansiosta väitetiedoksiannon saajat saattoivat tarkistaa, mitä erityisiä tilanteita ja todisteita niitä vastaan oli, ja päätellä niistä, että komissio aikoi vedota kaikkiin liitteessä lueteltuihin yhteydenpitoihin. Tämän arvio vahvistavat asianomaiset osapuolet, jotka ovat voineet esittää puolustusargumentteja kaikista väitetiedoksiannossa olleista näkökohdista. Koska väitetiedoksianto ja kesäkuussa 2015 annettu täydentävä väitetiedoksianto ovat niiden saajia koskevaa luetteloa lukuun ottamatta käytännössä samat myös kyseisen liitteen osalta, tämä arvio koskee myös kesäkuussa 2015 annettua täydentävää väitetiedoksiintoa,

Väitetiedoksiintoon ja täydentäviin väitetiedoksiintoihin annettavien kirjallisten vastausten määrääjät

- (9) Kilpailun pääosasto jatkoi kirjallisen vastauksen laatimiseen alun perin asetettua kahdeksan viikon määräaikaan useiden väitetiedoksiannon saajien kohdalla. Sain kahdelta muulta väitetiedoksiannon saajalta määrääjän jatkamista koskevat perustellut pyynnöt, jotka kilpailun pääosasto oli aiemmin evännyt. Jatkoisin määräämää yhdellä viikolla sekä yhdellä työpäivällä.
- (10) Helmikuussa 2014 annettujen täydentävien väitetiedoksiintojen saajat vastasivat niiden kirjallisille huomautuksille asetetussa määrääjässä (neljä viikkoa vastaanottamisesta).
- (11) Kilpailun pääosasto asetti kesäkuussa 2015 annettuun täydentävään väitetiedoksiintoon vastaamiselle miltei viiden viikon määrääjän sen vastaanottamisesta. Kaikki väitetiedoksiannon saajat vastasivat määrääjässä.

Mahdollisuus tutustua tutkinta-aineistoon

- (12) Väitetiedoksiannon saajat käyttivät mahdollisuutta tutustua niihin osiin komission aineistoa, joihin tutustuminen oli mahdollista ainoastaan komission tiloissa. Kilpailun pääosasto antoi tutustuttavaksi annetun aineiston loppuosan kyseisten väitetiedoksiannon saajien käyttöön sähköisellä tallennusvälineellä.
- (13) Kilpailun pääosasto käsitteli joitakin tutkinta-aineistoon tutustumista koskevia lisäpyyntöjä.
- (14) Kilpailun pääosasto selitti helmikuussa 2014 annettujen täydentävien väitetiedoksiintojen lähetekirjeessä, että kyseisten väitetiedoksiintojen saajien vastaiset todisteet oli saatu joko näitä itseltään tai ne olivat olleet käytettävissä osana väitetiedoksiannon antamisen jälkeen tarjottua mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin. Tämän vuoksi kilpailun pääosasto ei katsonut, että helmikuussa 2014 annettujen täydentävien väitetiedoksiintojen antamisen jälkeen olisi pitänyt tarjota uutta mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin.
- (15) Kesäkuussa 2015 annetun täydentävän väitetiedoksiannon saajat käyttivät oikeuttaan tutustua komission aineistoon.

Kesäkuussa 2015 toimitettu asiaseikkoja koskeva kirje

- (16) Kilpailun pääosasto lähetti 13. maaliskuuta 2015 kirjeen kaikille osapuolille ja liitti siihen mukaan Delliltä ja HP:ltä saamia uusia asiakirjoja. Kilpailun pääosasto toimitti 3. kesäkuuta 2015 päivätyllä asiaseikkoja koskevalla kirjeellä näille osapuolille tietoja siitä, miten komissio aikoi käyttää näitä asiakirjoja.
- (17) Kilpailun pääosasto asetti vastauksena asiaseikkoja koskevaan kirjeeseen tehtäville kirjallisille huomautuksille kahden viikon määrääjän sen vastaanottamisesta sähköpostitse. Kaikki osapuolet yhtä lukuun ottamatta vastasivat tässä ajassa. Kilpailun pääosasto myönsi tälle yhdelle osapuolelle yhden viikon lisäajan vastaamiseen.

Asianomaiset kolmannet osapuolet: Dell

- (18) Sain Delliltä 31. lokakuuta 2012 perustellun pyynnön tulla kuulluksi asianomaisena kolmantena osapuolena asetuksen (EY) N:o 1/2003⁽¹⁾ 27 artiklan ja asetuksen (EY) N:o 773/2004⁽²⁾ 13 artiklan mukaisesti. Katsoin, että asia koskee päätöksen 2011/695/EY 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti riittävässä määrin Dellin etua edellä mainituissa säännöksissä tarkoitettulla tavalla. Tämän vuoksi hyväksyin Dellin asianomaiseksi kolmanneksi osapuoleksi.

(1) Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16 päivänä joulukuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(2) Komission asetus (EY) N:o 773/2004, annettu 7 päivänä huhtikuuta 2004, EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 18).

- (19) Kilpailun pääosasto ilmoitti asetuksen (EY) N:o 773/2004 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti Dellille kirjallisesti menettelyn luonteesta ja aiheesta, minkä jälkeen Dell esitti näkökantansa kirjallisesti.

Suullinen kuuleminen

- (20) Suullinen kuuleminen järjestettiin 29. ja 30. marraskuuta 2012, ja se kesti yli puolitoista päivää. Kaikki väitetiedoksiannon saajat osallistuivat yhtä lukuun ottamatta. Istuntoja ei pidetty suljettuina ovin.
- (21) Epäsin Dellin pyynnön osallistua suulliseen kuulemiseen. En katsonut tätä päätöksen 2011/695/EU 6 artiklan nojalla tarpeelliseksi ⁽¹⁾. Ensinnäkin Dellin läsnäolo olisi todennäköisesti estänyt sakoista vapauttamista ja/tai niiden lieventämistä koskevan hakemuksen tehneitä yrityksiä osallistumasta suulliseen kuulemiseen täysimittaisesti ja aktiivisesti. Toiseksi se, että mahdollinen vahingonkorvausvaateiden esittäjän läsnäolo suullisessa kuulemisessä sallitaan, saattaisi vaikuttaa yleisemminkin rajoittavasti komission sakkolievennys- ja sakkovapautusohjelmaan. Kolmanneksi Dellin läsnäolo olisi saattanut rajoittaa komission ja väitetiedoksiannon saajien välisen keskustelun avoimuutta, ja asianomaisten osapuolten mahdollisuudet puolustautua asianmukaisesti olisivat saattaneet heikentyä. Neljänneksi katsoin, ettei ollut todennäköistä, että Dell, jolta epäilty kilpailunvastainen yhteistyö salattiin, olisi voinut merkittävästi selvittää asiaan liittyviä tosiseikkoja suullisessa kuulemisessä ⁽²⁾. Viidenneksi Dell ei ollut saanut tutustua väitetiedoksiannon tai tutkinta-aineiston, ja vaikutti todennäköiseltä, että suullisessa kuulemisessä keskityttäisiin väitetiedoksiannon tulkintaan ja asiaan liittyviin todisteisiin. Kuudenneksi on muistettava – vaikka tämä ei vaikuttanut päätökseen – että kolmansilta osapuolilta, kuten Delliltä, saadut hakemukset suullisen kuulemisen valmistelujen ollessa jo pitkällä todennäköisesti haittaisivat suullisen kuulemisen järjestelyjä ⁽³⁾.
- (22) Kilpailun pääosasto esitti kuulemisen aikana eräälle yhteisyritykselle kysymyksen lausunnosta, joka oli esitetty sen emoyritysten yhteisyrityksen muodostamisaikana voimassa olleiden EU:n yrityskeskittymien valvontaa koskevien sääntöjen mukaisesti toimittamassa yrityskeskittymien valvontaa koskevassa ilmoituksessa (CO-lomake). Huomautin asianomaiselle osapuolelle, että kysymys muodosti mielestäni menettelyvirheen, ja että osapuoli saattoi jättää halutessaan vastaamatta kysymyksen. Komissio ei voi EU:n yrityskeskittymien valvontaa koskevien sääntöjen mukaan käyttää yrityskeskittymän valvontamenettelyssä saatuja tietoja erillisessä (kartelli)menettelyssä ⁽⁴⁾. Koska asianomainen osapuoli päätti vastata kysymykseen, totesin, ettei sen puolustautumisoikeuden tosiasiallista toteutumista ollut rikottu.
- (23) Helmikuussa 2014 ja kesäkuussa 2015 annettujen täydentävien väitetiedoksiantojen saajat eivät pyytäneet kirjallisissa vastauksissaan mahdollisuutta esittää näkemyksiään suullisessa kuulemisessä ⁽⁵⁾.

Päätösluonnos

- (24) Kuultuaan asianomaisia osapuolia komissio luopui kanteen nostamisesta yhden yrityksen osalta. Kahden yrityksen ja yhden yhteisyrityksen osalta päätöksessä ei pidetty voimassa väitetiedoksiannossa eikä helmikuussa 2014 ja kesäkuussa 2015 annetuissa täydentävissä väitetiedoksiannoissa, jäljempänä yhdessä ”väitetiedoksiannot” esitettyjä väitteitä siltä osin kuin ne koskivat toimintaa, joka liittyy toiseen kyseisistä optisten levyasemien asiakkaista.
- (25) Toisin kuin väitetiedoksiannossa, yritysten, joille päätösluonnos on osoitettu, osalta ei otettu huomioon raskauttavia seikkoja.
- (26) Päätösluonnoksen mukaan yritykset, joille päätös on osoitettu, osallistuivat 23. kesäkuuta 2004–25. marraskuuta 2008 toimineeseen kartelliin. Tämä kokonaiskesto on lyhyempi kuin väitetiedoksiannossa mainittu. Kaikki ajat, jotka yksittäisten yritysten, joille päätös on osoitettu, katsotaan olleen vastuussa, ovat lyhyempiä kuin väitetiedoksiannossa esitetyt vastaavat ajat. Vastuullisina pidettyjen yritysten vastuussaoloaika on lyhentynyt siten, että se vaihtelee noin seitsemästä kuukaudesta yli neljään vuoteen ja kahdeksaan kuukauteen.

⁽¹⁾ Ks. asetuksen (EY) N:o 773/2004 13 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Ks. päätöksen 2011/695/EU johdanto-osan 13 kappale.

⁽³⁾ Dell oli jo pitkään ollut tietoinen meneillään olevasta menettelystä, ja silti se haki asianomaisen kolmannen osapuolen asemaa vain kuukautta ennen suullista kuulemistä. Sen virallinen pyyntö saada osallistua suulliseen kuulemiseen saapui vajaa viikko ennen kuulemistä.

⁽⁴⁾ Ks. yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 17 artiklan 1 kohta (EYVL L 24, 29.1.2004, s. 1). Täysin sama säännös sisältyi myös aiemmin voimassa olleisiin yrityskeskittymien valvontaa koskeviin sääntöihin.

⁽⁵⁾ Ks. asetuksen (EY) N:o 773/2004 12 artiklan 1 kohta.

- (27) Lisäksi väitetiedoksiannossa annettiin asianomaisille osapuolille SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklan mukaisissa menettelyissä sovellettavista käytäntesäännöistä annetun komission tiedonannon⁽¹⁾ 85 kohdan mukaisesti tilaisuus esittää sakkojen määrääntymismenetelmää koskevat huomautuksensa. Päätösluonnoksessa on muutettu komission asiasta saamien huomautusten perusteella tapaa arvioida myynnin arvoa sakkojen laskemista varten.

Loppuhuomautukset

- (28) Olen tutkinut päätöksen 2011/695/EU 16 artiklan mukaisesti, käsitelläänkö päätösluonnoksessa ainoastaan sellaisia väitteitä, joista osapuolille on annettu mahdollisuus esittää näkemyksensä. Katson, että asia on näin.
- (29) Katson kaiken kaikkiaan, että menettelylliset oikeudet ovat tosiasiallisesti toteutuneet tässä asiassa.

Brysselissä 9. lokakuuta 2015

Wouter WILS

⁽¹⁾ EUVL C 308, 20.10.2011, s. 6.